

3.7.2026

Sotkamon kunta
kirjaamo@sotkamo.fi

KAJDno-2025-1082

Sotkamon kunnan rakennusjärjestysehdotus

Sotkamon kunnan rakennusvalvontaviranomainen on pyytänyt Kainuun Museolta lausuntoa Sotkamon kunnan rakennusjärjestysehdotuksesta. Uusi rakentamislaki on astunut voimaan 1.1.2025 ja kuntien täytyy päivittää rakennusjärjestyksensä vastaamaan uutta lakia. Rakennusjärjestyksessä annetaan paikallisista olosuhteista johtuvia neuvoja ja määräyksiä, joilla ohjataan maankäyttöä ja rakentamista. Rakennusjärjestyksellä pyritään edistämään kulttuuri- ja luontoarvojen huomioimista sekä turvaamaan hyvän, terveellisen ja viihtyisän elinympäristön toteuttaminen ja säilyttäminen. Rakennusjärjestyksen määräyksiä ei sovelleta, jos yleis- tai asemakaavassa tai Suomen rakentamismääräyskokoelman määräyksissä määrätään toisin.

Kainuun Museo antaa lausuntonsa Sotkamon kunnan rakennusjärjestysehdotuksesta siltä osin, kun se käsittelee alueellisen vastuumuseon toimialaan kuuluvia kulttuuriympäristöön liittyviä asioita.

Luvun 2 rakennuksen purkamista käsittelevässä §13:ssa todetaan, että arvokkaita alueita tai arvokasta rakennusta koskevasta purkamishankkeesta tulee pyytää museoviranomaisen lausunto. Luvun 7 §48:ssa avataan arvokkaan kulttuuriympäristöalueen ja kohteen määritelmiä.

Luvun 3 §19:ssa Aurinkosähköjärjestelmät ja §20:ssa Ilmalämpöpumput todetaan, että aurinkosähköjärjestelmää tai ilmalämpöpumppua ei saa suojelluissa kohteissa ja arvokkaassa kulttuuriympäristössä sijoittaa rakennuksen kadun puoleiseen julkisivuun. Tämä on hyvä yleisohje, mutta joissain tapauksissa rakennuksen ns. edustusjulkisivu voi suuntautua muuhun suuntaan kuin kadulle. Tällaisissa tapauksissa olisi syytä pyytää suunnitelmista museoviranomaisen lausunto, jotta laitteet saataisiin sijoitettua siten, että ne vaikuttavat mahdollisimman vähän suojellun rakennuksen ulkonäköön. Tässä luvussa mainitaan useassa kohdassa, että monien toimenpiteiden osalta, jotka muuten on vapautettu luvanvaraisuudesta, vapautus ei koske suojeltuja tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja alueita. Näiden yhteydessä voisi olla syytä mainita, että merkittävistä muutoksista on syytä pyytää museoviranomaisen lausunto.

Luvun 4 §32:ssa todetaan, että RKY- ja vastaavien kulttuurimaisema-alueille sijoittuvista rakennushankkeista tulee tarvittaessa pyytää lausunto Lupa- ja valvontavirastolta. Rakentamislain §67:n mukaan lausunto on pyydettävä myös museoviranomaiselta, jos rakentamislupaa haetaan kohteeseen tai alueelle, joka kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen (VAMA), valtakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun kulttuuriympäristöön (RKY) tai valtakunnallisesti merkittävään arkeologiseen kohteeseen (VARK). (RakL §67)

Korjausrakentamisen osalta luvun 4 §34:ssa suositetaan säilyttävää korjaamista vanhalle rakennukselle ja todetaan, että ulkoasussa tulee välttää suuria muutoksia. Samassa kohdassa mainitaan, että uudis- ja korjausrakentaminen vanhojen rakennusten läheisyydessä pitää sopeuttaa vanhaan rakennuskantaan. Kainuun Museo pitää näitä suosituksia erittäin tarpeellisina.

Luvun 5 §40:ssa todetaan, että lain nojalla tai asemakaavalla suojellun rakennuksen tai pihapiirin suojeluarvo ei saa vähentyä toimenpiteen takia. Mikäli rakennus on inventoitu rakennus- ja/tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi, mutta sitä ei ole suojeltu lain nojalla tai asemakaavalla, myöskään silloin toimenpiteet eivät saisi Kainuun Museon näkemyksen mukaan heikentää sen arvoja.

Luvussa 7 §48:ssa arvokkaan kulttuuriympäristön määrittelyn luettelossa mainitaan valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat kohteet, kulttuuriympäristön hoitosuunnitelmassa osoitetut paikallisesti arvokkaat kohteet, asema-, yleis- ja osayleiskaavoissa osoitetut arvokkaat alueet sekä yleis- ja osayleiskaavoissa osoitetut arvokkaat rakennukset ja muut kohteet. Sotkamossa keskeisenä työkaluna arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön osalta ja erityisesti paikallisesti merkittäviksi arvoitettujen kohteiden osalta toimii kunnan kulttuuriympäristöohjelma (*Tervo 2008: Sotkamo – Kainuun etelä*), jossa on kattavasti tietoa kaikista arvokohteista paikallisista valtakunnallisiin, joten myös kulttuuriympäristöohjelmaan viittaaminen voisi olla kohteiden arvokkuuden määrittelyssä perusteltua. Muilta osin Kainuun Museo pitää §48:ssa mainittuja määräyksiä ja vaatimuksia riittävinä.

Kainuun Museolla ei ole muuta huomautettava rakennusjärjestysehdotukseen.

Kajaanissa 3.7.2026

Asian on esiteltyt:

Asian on hyväksynyt:

Sanna Alavaikko
rakennustutkija
044 710 0444

Helena Lonkila
museonjohtaja
044 710 0450

TIEDOKSI Museovirasto
Lupa- ja valvontavirasto